

استقبال الکساندر دوم از ناصرالدین شاه در سن پترزبورگ

روسیه رسماً طرح استعمار شمال ایران را پذیرفت. در آغاز جنگ جهانی اول، به احتمال زیاد حدود چهار هزار نفر شهركشین روس در استرآباد و مازندران زندگی می کردند، در حالی که در شمال شرقی ایران، روس ها حداقل ۱۵ روستای روسی تأسیس کرده بودند. در نتیجه نفوذ عمده انگلیس و روسیه در ایران، دولت مرکزی تهران بدون تأیید کنسول گری های انگلیس و روسیه، قدرتی برای انتخاب وزیران خود نداشت. به عنوان مثال، مورگان شوستر آمریکایی تحت فشار دیپلماتیک انگلیس و روسیه بر دولت ایران مجبور به استعفا شد.

رقابت با انگلیس برای کسب امتیازات

روسیه در رقابت تجاری با انگلستان از توان کمتری برخوردار بود چراکه استعمار روسی بر گسترش سرزمینی در مرزهای خود استوار بود و برخلاف بریتانیا که قدرتی دریایی بود از توان کمتری در تجارت بین المللی برخوردار بود. اما همسایگی با ایران این فرصت را برای روسیه فراهم کرده بود که بخش زیادی از تجارت داخلی ایران را در اختیار بگیرد و ضمن صادرات برخی محصولات به ایران از تولیدات خام ایرانی نیز بهره مند شود. یکی از نخستین اقدامات استعماری روسیه در ایران تأسیس بانک استقراری بود که البته با موفقیت چندانی همراه نشد. بانک استقراری ایران با نام کامل بانک حسابداری و استقراری ایران نیز یک بانک روسی بود که در سال ۱۸۹۱ میلادی برابر با ۱۲۷۰ خورشیدی به وسیله یکی از اتباع روسیه تزاری به نام یاکوف سولومونویچ پولیاکوف در راستای رقابت های روسیه و انگلیس در ایران افتتاح شد. اولین و برجسته ترین صاحبان امتیاز روسی در ایران، سرمایه داران معروف، برادران پولیاکوف بودند. در سال ۱۸۸۹ میلادی مطابق ۱۲۶۷ خورشیدی، لازار سولومونویچ پولیاکوف مؤسسه مشارکت صنعت و تجارت در ایران و آسیای مرکزی را با شعبه هایی در تهران، رشت، مشهد و سایر شهرهای بزرگ ایران تشکیل داد و در سال ۱۸۹۲ میلادی مطابق با ۱۲۷۰ خورشیدی نیز انجمن بیمه و حمل و نقل ایرانی را در تهران افتتاح کرده، ساخت کارخانه کبریت سازی را در آنجا آغاز کرد و سه چهارم سهام یک شرکت بلژیکی را که مالک شرکت فسال در زمینه خودرو با نیروی محرکه آسب بود، در تهران خریداری جنوب نمود. همچنین در سال ۱۸۹۳ میلادی مطابق با ۱۲۷۱ خورشیدی، لازار پولیاکوف امتیاز ساخت بزرگراهی از سواحل دریای خزر، ابتدا به قزوین و سپس در سال ۱۸۹۵ به تهران را دریافت کرد. در سال ۱۸۹۰ میلادی برابر با ۱۲۶۸ خورشیدی، برادر لازار پولیاکوف یعنی، یاکوف سولومونویچ پولیاکوف امتیازی به مدت ۷۵ سال برای تأسیس بانکی در ایران با حق شرکت در عملیات وام دهی با تضمین اوراق بهادار، برات و کالا و سازماندهی مزایده به دست آورد. سرمایه بانک ۵ میلیون فرانک تعیین شد که یک میلیون آن توسط صاحب امتیاز در ۶ ماه اول و باقی در اقساط متوالی در مهلت تعیین شده توسط اداره بانک پرداخت می شد. طبق شرایط این امتیاز، ۱۰ درصد سود خالص عملیات بانکی به خزانه شاه، ۲۵ درصد به

روسیه و گسترش به جنوب و نفوذ در ایران

فتعلیشاه، پس از دور نخست جنگ های روسیه و ایران مجبور به امضای معاهده نامطلوب گلستان شد و به طور غیرقابل برگشتی آنچه را که داغستان امروزی در گرجستان است واگذار کرد و بخش های وسیعی از جمهوری آذربایجان. معاهده ترکمانچای نتیجه دور دوم جنگ روسیه و ایران بود که منجر به از دست دادن ارمنستان امروزی و باقیمانده جمهوری آذربایجان شد و به روسیه حقوق بسیار سودمندی در زمینه حضور نظامی در دریای خزر و کاپیتولاسیون اتباع روسی در ایران اعطا کرد. تجارت روسیه و ایران پس از معاهده ترکمانچای که تعرفه های پایین و سایر امتیازات تجاری را به روسیه اعطا کرد، شروع به افزایش کرد. با این حال، فقدان راه های قابل اعتماد و توسعه حمل و نقل، موانع جدی برای تجارت بود. تأسیس شرکت کشتیرانی روسی و ساخت راه های جدید، حمل و نقل را آسان تر کرد، اگرچه ارسال کالا به ایران و از ایران همچنان یک کار خطرناک و پرخطر بود. روس ها در حالی که با تجارت انگلیس رقابت می کردند، سلطه بازرگانی خود را بر شمال و مرکز ایران برقرار می کردند. تا اواسط قرن نوزدهم، صادرات روسیه به ایران بین ۴۰ تا ۶۰ درصد کل کالاهای صادراتی روسیه به آسیا را تشکیل می داد. کالاهای غالب روسیه شامل منسوجات پنبه ای، آهن آلات، چرم، خز، ظروف شیشه ای، گل و غلات، شکر، چای و روغن بود. صادرات ایران به روسیه شامل پنبه خام، ابریشم، برنج، خشکبار، تنباکو، تریاک و فرش بود. معاهده آخال، که در آن قاجاریه مجبور شد از تمام ادعاهای خود در مورد آسیای مرکزی و بخش هایی از ترکمنستان صرف نظر کند، خسارات ایران از قدرت یابی امپراطوری روسیه را تکمیل کرد.

بر اساس یکی از بندهای قرارداد ترکمانچای، روسیه تزاری به عنوان حامی حکومت خاندان قاجار شناخته شد و این موضوع موجب عمیق شدن روابط دو کشور گردید. بر همین اساس بود که با پیشنهاد ناصرالدین شاه، روس ها بریگاد قزاق ایرانی را تأسیس کردند که در چند دهه آینده تاریخ ایران و روابط ایران و روسیه بسیار حیاتی بود. قزاق های ایرانی توسط افسران روسی سازماندهی شده و کنترل می شدند. آنها بر تهران و اکثر مراکز زندگی شمالی تسلط داشتند. این واحد نظامی مدرن و منظم و وفادار به شاه شهرت داشت و در عین حال، ابزار نفوذ روسیه بود. ناصرالدین شاه امتیازات خارجی را در ایران تشویق کرد به این امید که این امتیازات به نوسازی کشور کمک کند، اما مانند سایر حاکمان قاجار، نیاز به اصلاحات اساسی مالی و اداری را دست کم گرفت. ایران به دلیل رقابت بین روسیه و بریتانیا هرگز مستعمره نشد. توازن قوا بین روسیه و انگلیس در حفظ یکپارچگی ایران اهمیت ویژه ای داشت اما با گذشت زمان، حاکمیت ایران بیشتر و محدودتر می شد. کشمکش بین روسیه و انگلیس برای گرفتن امتیاز منجر به تسلط اقتصادی فرزانده دو امپراطوری بر ایران شد. یکی از نمونه های بارز آن بن بست در ایجاد راه آهن در ایران بود. از دهه ۱۸۷۰، انگلیس و روسیه هر کدام بر پادشاهان ایران فشار می آوردند تا امتیاز راه آهن را به آن اعطا کنند در نتیجه، منافع ایران کاملاً نادیده گرفته شد و به استثنای چندین شاخه ناچیز، ساخت راه آهن تا پس از جنگ جهانی اول متوقف بود.

مخالفت روسیه که با بی تفاوتی دولت بریتانیا تشدید شد، منجر به لغو امتیاز گسترده ای برای توسعه صنعتی شد که به بارون جولیبوس دو روبرت اعطا شد؛ بعدها، پروژه های مشابه روسیه عملاً توسط رقبای انگلیسی لغو شد. زمانی که ناصرالدین شاه انحصار تنباکو را به سرگرد تالیوت انگلیسی اعطا کرد. جنبش اعتراضی شدید بازرگانان و علمای ایرانی با حمایت روس ها، شاه را مجبور به لغو امتیاز کرد. ایران برای جبران خسارت این شرکت باید مبلغ زیادی را پرداخت می کرد که شاه ابتدا از انگلیسی ها و بعداً از روس ها قرض گرفت. بدهکاری به قدرت های اروپایی در حال تبدیل شدن به ابزار اضافی سلطه غرب بود. به رغم رقابت شدید با انگلیسی ها، روس ها موفق به ایجاد چندین بنگاه اقتصادی در ایران شدند که شامل دریانوردی دریای خزر، شیلات، خطوط تلگراف و راهسازی، شرکت بیمه و حمل و نقل و بانک استقراری بود. دولت روسیه از طریق بانک به شاه و اشراف ایرانی وام می داد و بدین ترتیب نفوذ خود را بر آنها گسترش می داد.

در زمان سلطنت نیکلاس دوم روسیه، نیروهای اشغالگر روسیه نقش مهمی در تلاش برای سرکوب انقلاب مشروطه ایران توسط تزارها ایفا کردند. نفوذ روسیه در شمال ایران از زمان امضای کنوانسیون انگلیس و روسیه در سال ۱۹۰۷ تا آغاز جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۴ بسیار مهم بود. دفاتر دیپلماتیک این دو کشور در این بخش ها از قدرت قابل توجهی برخوردار بودند. این کنسولگری ها بر ادارات محلی ایران تسلط داشتند و در برخی شرایط حتی مالیات های محلی را نیز دریافت می کردند. در همان سال با کنوانسیون انگلیس و روسیه، استعمار بدون برنامه ریزی روس در استان های مازندران و استرآباد آغاز شد. سپس در سال ۱۹۱۲، سیاست خارجی

مؤسسان و ۶۵ درصد به سهامداران می رسید. یاکوف پولیاکوف برای حق اعطا شده به بانک برای سازماندهی حراج در تهران، در پایان هر سال باید هزار تومان به دولت شاه می پرداخت. بانک سلطنتی انگلیس و بانک استقراری که به ترتیب در سال های ۱۸۹۹ و ۱۸۹۰ میلادی تأسیس شدند، عمده فعالیت های تجاری ایران که سابق بر آن بر عهده صرافان بود را بر عهده گرفتند.

آکاکو مددیویویچ خوشناریا تبعه گرجی روسیه تزاری با تأسیس شرکتی به نام خود در ایران، فعالیت های اقتصادی اش را آغاز کرد. خوشناریا با حمایت دولت روسیه و میانجی گری مقامات ایران از جمله میرزا محمدولی خان تنکابنی امتیاز بهره برداری از جنگل های شمال ایران را به دست آورد. خوشناریا با کمک سفارت روسیه در تهران موفق شد در سال ۱۹۱۷ امتیازنامه ای از وثوق الدوله در خصوص بهره برداری از کلبه معادن و نفت و جنگل ها در پنج ایالت شمالی ایران برای مدت هفتاد سال بگیرد. بر اساس مفاد این قرارداد، ۱۲ درصد از سود حاصل از این امتیازنامه به دولت ایران می رسید. خوشناریا به منظور تسریع در امضای موافقت نامه مبلغی رشوه به دولت پرداخت نمود که وزیر فرهنگ وقت، مبلغ رشوه را که به او رسیده بود به عنوان «کمک به فرهنگ» به وزارتخانه متبوعش هدیه نمود. همین کار باعث شد که راز امتیاز، آشکار شد و از آنجا که مطابق اصل ۲۴ قانون اساسی مشروطه کلیه امتیازنامه ها باید به تصویب مجلس شورای ملی می رسید و از آنجا که مجلس در دوره فترت قرار داشت، وزارت فواید عامه بطلان امتیازنامه مزبور را در اول خرداد ۱۲۹۷ به اطلاع عموم رساند. این امتیاز بعدها توسط خوشناریا به کمپانی نفت جنوب فروخته شد و موجب بروز چالش هایی در روابط ایران با شوروی نیز گردید. پس از اخذ این امتیاز تا سال ۱۳۳۶ق (۱۹۱۸ م) میزان زیادی از درختان جنگلی شمال ایران توسط شرکت خوشناریا قطع گردید و چوب آن به روسیه صادر شد. با انقلاب روسیه و استقلال کشور گرجستان در سال ۱۳۳۶ق (۱۹۱۸م) این فعالیت ها کامیاب تا سال ۱۹۲۱ م و حتی پس از آن ادامه یافت.

در سال ۱۸۷۳ نیز لیانازوف امتیازی از دولت ایران دریافت کرد که به او انحصار حقوق ماهیگیری در دهانه رودخانه هایی را که به جنوب دریای خزر می ریزد، داد. او با این اقدام پیشگام یک شرکت بزرگ تولید ماهی روسی در ایران شد. ماهی و فرآورده های جانبی ماهی صید شده در دریای خزر با شناورهای بادبانی به آستانراخان تحویل داده می شد. هنگامی که استپان مارتینوویچ در مارس ۱۸۹۴ درگذشت، تجارت او توسط پسرش گئورگی اداره می شد و پس از مرگ گئورگی استپانویچ در سال ۱۹۰۰، این شرکت به برادر استپان، گئورگی مارتینوویچ به ارث رسید. پس از انقلاب اکتبر، در مارس ۱۹۱۸، با تصمیم کمیته اجرایی استان آستانراخان، شیلات و مزارع نمک آستانراخان که متعلق به لیانازوف بود، ملی شد.

در سال ۱۹۰۷، روسیه و بریتانیا در کنوانسیون ۱۹۰۷ انگلیس و روسیه، ایران را به سه بخش تقسیم کردند که منافع متقابل آنها را تأمین می کرد. بر اساس این قرارداد روس ها بر نواحی شمالی ایران که شامل شهرهای تبریز، تهران، مشهد و اصفهان می شد، تسلط یافتند. منطقه جنوب شرقی و کنترل خلیج فارس به انگلیسی ها واگذار شد و قلمرو بین دو منطقه به عنوان سرزمین بی طرف طبقه بندی شد. این قرارداد به تلاش های روسیه برای حضور و نفوذ در شمال ایران افزود و روس ها را برای تسلط بر شمال ایران حریص تر کرد اما وقوع انقلابات در روسیه و در نهایت انقلاب بلشویکی مطامع استعماری روس ها را دست کم برای چند دهه پایان بخشید و عرصه را برای بریتانیا خالی کرد. در مجموع روسیه برخلاف بریتانیا در زمینه کسب امتیازات اقتصادی موفقیت کمتری داشت و امتیاز نفت دارسی به تنهایی بسیار بیش از همه امتیازات دیگر ارزش پیدا کرد و نفت ایران را به عامل مهمی در اقتصاد بریتانیا بدل کرد و در جریان جنگ جهانی اول و به ویژه جنگ جهانی دوم اقتصاد این کشور را نجات داد.

دیپلمات ها

زمان و چگونگی خون خواهی هنیه

سردار پاسدار علی فدوی، جانشین فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با بیان اینکه خون خواهی شهید هنیه به وقت خود باقی است، افزود: زمان و چگونگی مجازات و خون خواهی شهید هنیه را ما مشخص خواهیم کرد و قطعاً انجام خواهد شد. در سرزمین های اشغالی غوغایی به پا است که انتظار مرگ از مجازات برای رژیم صهیونیستی سخت تر است و شانه روز آنها در انتظار پاسخ ایران هستند. رژیم غاصب صهیونیستی با ترور شهید هنیه جنایت بزرگی را مرتکب شد و این بار شدیدتر از قبل تنبیه می شود.

تکذیب دخالت در انتخابات آمریکا

دفتر نمایندگی ایران در سازمان ملل در نیویورک اعلام کرد اگر دولت آمریکا درباره ادعای دخالت ایران در انتخابات ریاست جمهوری این کشور صادق است، اسناد خود را ارائه کند. این دفتر با تأکید بر اینکه «چنین ادعاهایی بی اساس و فاقد هرگونه وجهت است» اعلام کرد: همان طور که قبلاً هم اعلام کرده ایم ایران هیچ هدف و انگیزه ای برای دخالت در انتخابات آمریکا ندارد. اگر دولت آمریکا در این ادعا صادق باشد، اسناد خود را در اختیار ما قرار دهد تا پاسخ ما دریافت کنند.

انسداد مرز ایران با افغانستان

معاون سخنگوی طالبان اجرای پروژه انسداد مرزی با افغانستان را حق ایران دانست و اذعان کرد این پروژه با توافق و هماهنگی امارت اسلامی اجرا می شود. «حمدالله فطرت»، معاون سخنگوی طالبان اظهار داشت: «این که ایران می خواهد انسداد مرزی را در خاک خود اجرا کند، اجرای این پروژه حق ایران است و می تواند برای تأمین بهتر مرزهای خود اقدامات امنیتی انجام دهد. اجرای پروژه انسداد مرزی با توافق و هماهنگی امارت اسلامی صورت می گیرد.» سیروس امان الهی، فرمانده نیروی زمینی ارتش ایران پیش تر گفته بود: «با توجه به افزایش سطح تعاملات بین دو کشور ایران و افغانستان، روزبه روز شاهد افزایش امنیت در مرزهای مشترک هستیم که این موضوع با حضور نیروهای مسلح و امنیتی دوچندان شده است.»

ادامه سر مقاله

مهمتر از همه اینکه سلیقه نمایندگان گرچه محترم است ولی باید به سلیقه اکثریت و حتی کسانی که رای ندادند نیز توجه کرد. مسئله اصلی این انتخابات افزایش مشارکت بود و نه حتی انتخاب شدن این یا آن نامزد انتخاباتی. بنابراین ترجیحات نمایندگان باید به گونه ای باشد که تحریم کنندگان انتخابات نیز پشیمان از تحریم شوند و رای خود را در صندوق مجازی انتخابات بیانازند نه اینکه رای دهندگان نیز پشیمان شده و رای خود را از این صندوق بردارند. از سوی دیگر ایران عزیز در شرایط سخت بین المللی قرار دارد. واکنش دیگران در برابر ایران بستگی تامی به این دارد که میزان وحدت و انسجام ما چگونه است؟ آنان گمان می کنند یا دوست دارند چنین بنمایند که نتیجه انتخابات اخیر ایران موجب شکافی جدید در حکومت ایران شده است زیرا حکومت انتظار چنین نتیجه ای را نداشته و بازناب این عدم انسجام در نحوه برخورد مجلس با کابینه پیشنهادی دیده خواهد شد. آقای پزشکیان با درایت تمام سعی کرد که با معرفی کابینه ای جامع الاطراف که در برگیرنده معنای واقعی وفاق باشد اجازه ندهد که کوچکترین شقاقی میان طرفین ایجاد شود در نتیجه و با ملاحظه تمام جوانب انتظار می رود که نمایندگان محترم مجلس تصمیمی درست گرفته و با تأیید تمامی وزرای پیشنهادی و با آرای بالا پیام روشنی را به جهانیان مخابره کنند که انتخابات اخیر نه یک گسست که نوعی پیوستگی با مردم و ارزش های مورد تأیید مردم است.

آگهی مزایده

شماره مزایده: ۴۸/۱۴۰۳/۳۶

نوبت دوم

بانک مسکن

بانک مسکن در نظر دارد املاک غیرضرور خود واقع در استان های سمنان، اردبیل، آذربایجان شرقی، گیلان، مازندران، همدان و هرمزگان را از طریق برگزاری مزایده عمومی و با شرایط نقد و یا نقد و اقساط (با نرخ سود ۲۳٪ در قالب عقد اجاره به شرط تملیک) که اولویت با فروش نقدی به شرح ذیل می باشد را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به فروش برساند. (به شرح شرایط مندرج در سامانه ستاد)

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۵/۳۰ تاریخ بازدید: ۱۴۰۳/۰۵/۳۰ لغایت ۱۴۰۳/۰۶/۰۷

مهلت دریافت اسناد مزایده از طریق سامانه: ۱۴۰۳/۰۵/۳۰ لغایت ۱۴۰۳/۰۶/۱۰ مهلت ارائه پیشنهاد: مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۰ تاریخ بازگشتی: روز یکشنبه ۱۴۰۳/۰۶/۲۵ تاریخ تقریبی اعلام به برنده: مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۸

کلیه مراحل برگزاری مزایده از دریافت برگ شرایط مزایده تا ارائه پیشنهاد

م الف: ۱۸۶۱ شناسه آگهی: ۱۷۱۹۸۴